Fragmentarium

Catarri et huiusmodi īfirmitates fleuma multū habentes ex capite videntur fieri

et sic superflua evaporatio inaquosum fleuma re
digitur et descendit ut sepius diximus infrigida
tum. hec enim est causa q catarri et huiusmodi
infirmitates. fleuma multū habentes. ex capite
videntur fieri. fleuma autem est humiditas
non nutriens sed exterius fluens per nares.
illa autem humiditas que est nutritiva exte
riorū membrorum et non egrotativa que faciat
catarrū vel appoplexiā vel paralisim, nichilomi
nus fertur deorsum congesta aliquantulū et ex ea
refrigeratur qd' callidū est in exterioribus et supe
rioribus membris est frigida ex loco a quo descē
dit. et ideo propelliat calorem naturalem et spi
ritum a membris. et hec est scda causa frigidi
tatis et hec est vera et propria causa. dispositio
nes autem coadunantes ex parte corporis q
diu durat huiusmodi frigiditas. sunt tenuitas
sive exilitas et angustia venarū illarū que sūt
circa cerebrum. hec enim non facile suscipiunt
evaporationem. et cum humor conversus mlt'
to grossior sit. difficulter et per longū spacium
vix discurrit vel distillat humor infrigidatus.
et ideo diu durat sompnus. hec igitur natura
et propria causa est infrigitudinis in sompno.

Dispositiones coadunantes ex pte corpis sūt tenuitas sive exilitas

Caplm decimū qualiter et quando et qua de causa expergiscuntur aīalia de sompno.

Expergiscuntur autem aīalia cū digestio
cōpleta fuerit et optinuerit secundū
perfectam virtutem et vigorem caliditas inclu
sa que fuerat īpacta ad anteriora in angustū in
trinsecus. hec enim ut diximus īpacta et īpulsa
est ab eo frigore qd' circūstabat in exterioribus
membris. intus enī calliditas multa efficitur et
spūs. et tūc optinent exteriora et tunc experge
faciūt ad vigiliā. hoc autem est cū distincti fue
rint ab invicem corpulentior sanguis ī partem
unam deorsum ac qui purissimus in partem a
liam. sursum est enim purissimus et tenuissim⁹
sanguis qui in capite quia aliter non nutriret
sensuū organa. nutriens enim ea debet ēē aptū
sigillationis formarū. et hoc est tenue in substā
tia et purum in qualitate. Turbulentissimus
est autem qui nutrit inferiora eo q dura sūt
et fortia sicut portancia totam molem corporis
talia autem nutriūtur sanguine grosso et tur
bido et terrestri sicut et in aliis iam sepius dic
tum est et adhuc dicetur in sciencia de aīali
bus omnis sanguinis principiū primum est
cor. corde sicut anathomia probat tres habet
talamos sive concavitates. dextrum videlicet et
sinistrum et mediū. medius autem est cōis u
triusq3 extremi calami qd' est in corde quorum
extremorū calamorum. hinc et inde utrumq3 inchoat
ex utraq3 venā quarum una vocatur magna
et reliqua adorti que diffunduntur ex corde et
una ascendit. et altera descendit. in media au
tem cellula fit discretio sanguinis nutrientis

Caliditas īpacta et īpulsa est a frigore qd circūstabat

Nutriuntur sanguine grosso turbido et terrestri

Venarū quarū una vocatur mag⁹ et reliqua adorti

galien⁹ et sequaces hiis contradicunt

turbulētissimū qū acciderit et vicerit callitas

sompn⁹ necessarius est pp salutem

inferiora et nutrientis superiora. hec autem du
bitationes multas habent et contradictiones a gali
eno et suis sequacibus sed diffinire sbtiliter de hiis
est aliorum sermonū quos in libro de aīalibus deo
favente complebimus quia multa et prolixa de hac
difficultate sunt dicenda. propter hoc autem q max
ime generatur sanguis post nutrimenti oblivionē
sive post cibum et adhuc non est discretus purus
ab īpuro ideo tunc fit indiscretus et incertus sompn⁹
sed potius confusus et interruptus sicut diximus su
perius quousq3 se continuatur sompnus sic q purissi
mū eius deducetur sursum. turbulentissimū autem
deorsum. et quando hoc accidit et vicerit calliditas
excurrens tunc absoluta a gravitate nutrimenti
a vinculo sompni expergescunt aīalia. sic igitur
diximus que sit causa dormiendi. est enim causa e⁹
redibitio humidi infrigidati que ē eius evaporatio
nis que a cibo fertur sursum ad capud per ingeni
tum et calorem naturalem de frigido facta et con
versa ad primū organū sentiendi sensus communis
diximus iterū quid est sompnus quū est interceptio
usus in sentiendo facta est in primo organo senti
endi. et hanc interceptionem diximus factam esse
ex necessitate suppositionis. eo q non contingit aīal
esse et moveri non convenientibus existentibus que
ipsam perficiunt. est igitur propter salutem somp
nus necessario. quies enim est sompnus. quies au
tem salvat aīal ut diximus. sic igitur de sompno
et causa sompni et accidentibus eius: sufficienter
dictum est sic.

Incipit liber scdus de sompno et vigilia et est digressio declarans totum esse sompnior ad meliorē intellectū sequentium.

Post hec de sompnio querendū est et
primo querimus cui potenciarum
aīe attribuatur passio hec. utrū vide
licet intelligibilis partis anime
passio sit vel sensibilis. accipimus au
tem intelligibilē partem hic large pro omni compre
hensione et acceptione que est cum ratione certa
vel probabili sicut est opinio. sensibilem autem ī
telligimus simpliciter hic omnem particulā que ac
cipit formas vel intenciones sensibiliū particulares
et individuales scdm q sensibilis comprehendit sens⁹
quinq3 videlicet interiores et quinq3 exteriores scdm
q in libro de aīa dictū est. sic enim accipiendo ī
telligibilem et sensibilē particulas solis illis dua
bus. inter omnes potencias aīe que sunt ī nobis
habemus potestatem et facultatem aliquid cog
noscendi per vegetabilem aut particulā nichil om
nino cognoscitur. ut autem facilius instruam⁹
esse et causas et significationes sompniorū de q
bus intendimus volumus dicere quomodo sōp
nium est in nobis. scim⁹ autē q non dicimus
nos sompniare nisi quando clausis per sompnū
sensibus fiūt in nobis comprehensiones formarū
sensibiliū que quidem res non sunt sed sunt ali
quid simile rebus particularibus determinatis Nō

itelligibilis pars accipi[tur] hic largius

p vegetabilē ptculā nich cognoscitur

License: public_domain – Cambridge, MA, Harvard University, Houghton Library, MS Typ 95, f. 6v – Albertus Magnus, Commentarius in librum de anima and De somno et vigilia (https://fragmentarium.ms/view/page/F-zxc4/8645/65880)